

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

Programación de Itinerario de Pedagogía

Índice

1.	Introdución	3
1.1	Marco Legal	3
1.2	Características do centro.....	4
1.3	Características do alumnado	5
2.	Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	6
2.1	Grao Profesional	6
3.	Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	7
4.	Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Itinerario de Pedagogía.....	8
4.1	Obxectivos	8
4.2	Contidos	8
4.3	Avaliación	9
4.3.1	Criterios de avaliación:	9
4.3.2	Mínimos esixibles	10
4.3.3	Procedementos e ferramentas de avaliación	11
4.3.4	Criterios de cualificación.....	12
4.3.5	Medidas de recuperación	13
4.3.6	Recursos didácticos.....	14
5.	Metodoloxía.....	15
5.1	Principios metodolóxicos	15
5.2	Métodos didácticos.....	15
6.	Atención á diversidade.....	17
7.	Temas transversais	18
7.1	Educación en valores	18
7.2	Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) ...	19
8.	Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	20
8.1	Actos institucionais.....	20
8.2	Cursos e clases maxistras.....	21
8.3	Audicións.....	21
8.4	Outros	21
9.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	22
10.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.....	23

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de Itinerario de Pedagogía está baseada nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación do currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que se consideran de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Enténdese esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado neste momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á ensinanza garantindo que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, poidan acceder a un ensino que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e

de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispuña a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e a Praza da Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase nunha zona de Vigo amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia dun grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións de ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais.

A cidade carece de fonoteca e de biblioteca musical especializada de utilización e acceso públicos.

A maiores da actividade docente do ensino musical, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A situación céntrica do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Itinerario de Pedagogía

4.1 Obxectivos

- Coñecer as principais escolas pedagóxicas e os seus recursos no ensino da música.
- Comprender as fases do desenvolvemento evolutivo.
- Coñecer e comprender os principios da psicopedagogía xeral e a súa aplicación no ensino musical.
- Coñecer os principios do ensino musical nos niveles educativos.
- Recoñecer os elementos do proceso didáctico en xeral, e do modelo da LOE en particular.
- Diseñar e desenvolver unha programación didáctica.
- Diseñar, desenvolver e avaliar unidades didácticas dentro do contexto das programacións de aula.
- Diseñar e desenvolver unha ou varias clases na que a/o propia/o alumna/o exerza o papel de profesor/profesora
- Valorar as materias e os recursos didácticos propios do ensino da música en Galicia.
- Coñecer e desenvolver os recursos que proporciona a informática para a aplicación dos puntos anteriores (programas de edición musical, programas de texto, presentacións de powerpoint, programas de realización de mapas conceptuais, edición de vídeo, etc.)

4.2 Contidos

- Aproximación á didáctica. Estudo epistemolóxico.
- Achegamento á psicoloxía da educación. As fases do desenvolvemento evolutivo.
- Tipos de ensino. As escolas pedagóxicas e os seus recursos aplicados no ensino da música. Métodos e sistemas actuais da pedagogía musical.
- Principios da educación musical. Correntes actuais na didáctica do ensino da música.
- Contidos, recursos didácticos e materiais para o ensino da música: instrumentos, libros de texto, cadernos de actividades, medios audiovisuais, etc.

- Orientacións metodolóxicas para o desenvolvemento da actividade na aula atendendo á especialidade ou familia instrumental.
- Técnicas de motivación e estudo e de traballo intelectual.
- Teoría do ensino e deseño curricular: concepto de currículo.
- Programación e avaliación: as programacións de aula e as unidades didácticas.
- Compoñentes do deseño curricular: obxectivos, contidos, orientacións metodolóxicas: métodos de ensino, actividades, interacción na aula, aspectos organizativos e avaliación.
- Realización e desenvolvemento dunha clase.
- O profesor como planificador.
- O currículo das ensinanzas musicais en Galicia. O ensino da música noutros niveis educativos.

4.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para iso utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados pola propia profesora en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso.

4.3.1 Criterios de avaliación:

- Demostrar o coñecemento das fases evolutivas infantís. Preténdese descubrir o nivel de coñecemento que os alumnos teñen sobre as diferentes etapas infantís.
- Coñecer os principios básicos da didáctica e a pedagogía. Este criterio tenta de establecer a profundidade dos coñecementos dos alumnos sobre os temas da didáctica e a pedagogía.
- Demostrar o coñecemento dos principios pedagóxicos do ensino musical. Preténdese avaliar a capacidade de elaborar unha

pedagogía musical adecuada relacionando os coñecementos técnicos e teóricos.

- Demostrar o coñecemento dos métodos e sistemas actuais da pedagogía musical e as súas aplicacións. Valorarase a comprensión dos distintos sistemas.
- Expor temas de música, facendo uso dos recursos didácticos e materiais de novas tecnoloxías que axuden a desenvolver os contidos de cada tema. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento e o desenvolvemento dos recursos e dos materiais educativos tradicionais e actuais, así como as posibilidades que poden ofrecer na pedagogía musical.
- Analizar e interpretar obras de diversas épocas e estilos co seu instrumento principal, facendo referencia ás orientacións metodolóxicas propias dese instrumento. Trátase de avaliar a madurez do alumnado, así como os seus recursos estéticos.
- Demostrar o coñecemento dos conceptos do currículo, dos elementos básicos e a súa concreción curricular. Este criterio avalía os coñecementos xerais relacionados cos deseños curriculares.
- Colaborar na realización conxunta dunha programación didáctica para un determinado nivel sobre un tema determinado de antemán durante o curso. Preténdese avaliar o nivel de comprensión dos elementos dunha programación, como é un traballo conxunto se valorará a parte proporcional que corresponda a cada alumna/o e a súa colaboración para o mellor resultado posible.
- Realizar unha unidade didáctica e impartir dúas clases de aproximadamente 10 ou 15 minutos cada unha, unha clase sobre algún aspecto musical e outra de temática libre. Comprobarase con este criterio o desenvolvemento alcanzado polo alumnado no coñecemento do deseño curricular da LOE, avaliarase tamén a asimilación dos obxectivos, o entendemento dos conceptos pedagóxicos explicados e a capacidade para estruturar unha unidade didáctica.

4.3.2 Mínimos esixibles

Coñecer e comprender os conceptos relevantes da psico-pedagogía musical incluídos no temario do curso. Conceptos tais como:

- As fases evolutivas infantís. Os principios básicos da didáctica e a pedagogía.
- Os principios pedagóxicos do ensino musical.
- Os métodos e sistemas actuais da pedagogía musical e as súas aplicacións.

- Os conceptos do currículo, os seus elementos básicos e a súa concreción curricular:
- Contidos, recursos didácticos e materiais para o ensino da música.
- Orientacións metodolóxicas para o desenvolvemento da actividade na aula atendendo á especialidade ou familia instrumental.
- Compoñentes do deseño curricular: obxectivos, contidos, orientacións metodolóxicas: métodos de ensino, actividades, interacción na aula, aspectos organizativos e avaliación.
- Técnicas de motivación e estudo e de traballo intelectual.
- Programación e avaliación: as programacións de aula e as unidades didácticas.
- O profesor como planificador.
- O currículo das ensinanzas musicais en Galicia. O ensino da música noutros niveis educativos.
- Colaborar co resto do grupo na realización dunha programación didáctica para un determinado nivel.
- Realizar unha unidade didáctica e impartir algunha clase segundo o establecido ao inicio do curso.
- Realizar tódolos traballos que sexan requiridos pola profesora ao longo do curso.

Asistir a clase regularmente, para o aproveitamento óptimo dos traballos realizados en grupo e as explicacións dos diferentes temas traballados.

4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

4.3.3.1 A profesora debe:

- Observar no alumnado os coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores axeitados.
- Observar a súa soltura na imitación de modelos.
- Observar o xeito de recibir a instrución directa por parte da profesora.
- Inducir ao alumnado a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
- Comprobar que se produce unha aprendizaxe globalizada pola interrelación de tódolos elementos sinalados anteriormente.

A avaliación será planificada, polo que deberase levar a cabo:

- no principio (a avaliación diagnóstica) para coñecer o punto de partida do alumnado nas diferentes facetas que ateen á materia.

- durante o proceso (avaliación formativa) para obter información sobre a evolución do alumnado e tamén do proceso educativo, para así poder detectar erros que poidan ser corrixidos.
- final (avaliación sumativa), na que se determina si o alumnado acadou os obxectivos propostos e si o proceso foi eficaz. A avaliación será continua e se seguirá clase a clase a evolución do alumnado no caderno do profesor. É tamén importante prever actividades de autoavaliación que desenvolvan no alumnado a capacidade de reflexión e valoración obxectiva do seu traballo e aprendizaxe.

As ferramentas de avaliación que se empregarán son:

- Observación da actitude do alumno ou alumna.
- Análise dos seus traballos de clase, orais e escritos.
- A asistencia, puntualidade, participación e comportamento nas clases.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

4.3.4 Criterios de cualificación

A materia de itinerario de pedagogía estrutúrase en dúas partes principais que se producirán ao longo do curso. Unha primeira parte teórica na que se aportarán os coñecementos teóricos necesarios para a comprensión da materia e a realización práctica posterior da segunda parte da materia. Esta parte práctica consistirá na realización dunha programación didáctica, unha unidade didáctica extraída desa programación, e a realización e desenvolvemento dunha ou dúas clases de diversos contidos.

A cualificación da materia atenderá a eses apartados e será ponderada do seguinte xeito:

- 60 % á realización de todos aqueles traballos (orais e escritos) que lle sexan encomendados ao alumnado dentro dos contidos e obxectivos propios do curso:
 - realización dos diversos exercicios incluídos en cada tema,
 - realización da parte proporcional da programación didáctica,
 - realización da unidade didáctica,
 - presentación das clases acordadas para cada alumna/o.
 - Estas tarefas serán distribuídas ao longo dos tres trimestres do curso.
- 20 % á asistencia a clase con puntualidade e regularidade (as faltas de asistencia contabilizarán na nota final).
- 20 % á participación no desenvolvemento da clase e á interacción cos compañeiros e compañeiras. Respecto cara á profesora e ao material, ás normas de convivencia e á liberdade e tolerancia cara os demais.

Tamén se valorará positiva ou negativamente a participación na realización dos traballos colectivos ou a asistencia ou non asistencia sen a xustificación suficiente sempre que se realicen traballos grupais.

4.3.5 Medidas de recuperación

Estas medidas serán de aplicación no caso de que o alumnado non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos.

4.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ao longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso.

O alumnado que non asista a clase regularmente terá dereito a dúas probas, unha ordinaria e outra extraordinaria.

4.3.5.2 Proba ordinaria

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre. Poderán acollerse a esta todo o alumnado que por non asistencia a clase durante o curso teña acumuladas un número de faltas igual ou superior ás necesarias para un bo aproveitamento da materia. Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar á profesora da materia por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin. As alumnas e alumnos serán cualificados pola súa profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos. A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema. O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación. O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos apartados nos que se divide a materia: aspectos teóricos, programación didáctica, unidade didáctica, dúas clases de 10 minutos, unha delas versará sobre algún tema musical e a outra será sobre un tema calquera, ambos de libre elección.

Cualificación do exame da proba ordinaria:

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados.

4.3.5.3 Proba extraordinaria

O alumnado que na avaliación ordinaria non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria.

As alumnas e alumnos serán cualificados pola profesora da materia logo de realizado un exame. Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ao boletín de cualificacións da convocatoria ordinaria. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria ordinaria.

4.3.6 Recursos didácticos

Os recursos necesarios para impartir a materia de itinerario de pedagogía son: temas teóricos impartidos e realizados pola propia profesora da materia, ordenador con conexión a Internet e canón de vídeo.

Tamén sería conveniente unha coordinación co propio departamento de linguaxe musical para posibilitar a realización dalgunha clase práctica por parte do alumnado de itinerario de pedagogía no seu propio horario de clase.

5. Metodoloxía

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de percusión require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.
- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tívéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora sig-

nificados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.

- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda a actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de percusión teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos

demáis... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente. No itinerario de pedagogía concretamente, dado que é un achegamento á pedagogía e á didáctica é imprescindible traballar continuamente cos medios informáticos e audiovisuais dispoñibles (ordenador, Internet, correo electrónico, etc.)

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de Percusión terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Percusión, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Canto serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros.

9. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos presentados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

10. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.